

Investigating the Impact of Sociological Dimensions of Trust, Political Trust, and Risk in the Social Lifeworld, a Case Study of Iran

Excellent Mihrab ¹

Received: 11 March 2024

Shapour Behyan (author in charge) ²

Reception: 9 May 2024

Seyed Ali Hashemian Far ³

Abstract

Today, the coronavirus pandemic in Iran and around the world has become a social issue. Analyzing the sociological dimensions of trust and risk in the social life world can be a suitable model for formulating policies and legislation in sociologically desirable matters. Therefore, the purpose of this research is to analyze the impact of the sociological dimensions of trust and risk in the social life world so that, on this basis, the possibility of analyzing and counting the dimensions of trust and risk used in the social life world that are affected by the outbreak of diseases such as Corona can be tangible and understandable for experts, officials, and interested individuals in social affairs. The research method is quantitative and applied in terms of purpose and is descriptive-analytical in nature. Structural equations were used to measure the impact of the dimensions of the social life world. The test results indicate that the six components related to trust and risk in the model used in the present study, which include interpersonal trust, social trust, public trust, trust based on religious beliefs, psychological risks, and governmentality risks, play an effective role in the formation of trust in the face of risks in the social world, and their effect was confirmed.

Keywords: Social trust, risk, Corona crisis, structural equations

¹ PhD student in economic sociology and development, Department of Sociology, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran

² Assistant Professor of Sociology Department, Mobarakeh Branch, Islamic Azad University, Mobarakeh, Iran

³ Associate Professor, Department of Sociology, Isfahan University, Isfahan, Iran

<http://doi.org/10.30510/pscci.2024.489570.1135>

بررسی تاثیر ابعاد جامعه شناختی اعتماد و اعتماد سیاسی و مخاطره در

زیست جهان اجتماعی، مطالعه موردی ایران

مهراب عالی^۱ تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۲۱

شاپور بهیان (نویسنده مسئول)^۲

سید علی هاشمیان فر^۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۱۹

چکیده

امروزه همه گیری ویروس کرونا در ایران و سراسر جهان تبدیل به یک مسئله اجتماعی شده است. تحلیل ابعاد جامعه شناختی اعتماد و مخاطره در زیست جهان اجتماعی می تواند الگویی مناسب برای تدوین سیاست ها و قانون گذاری ها در امر جامعه شناختی مطلوب باشد. از این رو هدف از انجام این پژوهش، تحلیل میزان اثرگذاری ابعاد جامعه شناختی اعتماد و مخاطره در زیست جهان اجتماعی است تا بر این اساس، امکان تحلیل و احصاء ابعاد اعتماد و مخاطرات بکارگرفته شده در زیست جهان اجتماعی که متاثر از بروز بیماری های مانند کرونا باشد، برای متخصصان و مسئولان و افراد ذینفع در امور جامعه قابل لمس و درک باشد. روش پژوهش بصورت کمی و از حیث هدف کاربردی بوده و ماهیت توصیفی-تحلیلی دارد. برای سنجش میزان اثرگذاری ابعاد زیست جهان اجتماعی از معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج آزمون حاکی از آن است که شش مولفه مرتبط با اعتماد و مخاطره موجود در مدل استفاده شده در پژوهش حاضر که شامل اعتماد بین فردی، اعتماد اجتماعی، اعتماد عمومی، اعتماد بر اساس اعتقادات دینی، مخاطرات روان شناختی، مخاطرات حکومت گرایی می باشد نقش موثری در شکل گیری اعتماد در مقابل مخاطرات در زیست جهان اجتماعی دارند و تاثیر آنها تایید شد.

واژگان کلیدی: اعتماد اجتماعی، بحران کرونا، جامعه شناختی اعتماد، زیست

جهان اجتماعی، معادلات ساختاری

^۱ دانشجوی دکتری جامعه شناسی اقتصادی و توسعه، گروه جامعه شناسی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران

Mehrab1364aali@gmail.com

^۲ استادیار گروه جامعه شناسی، واحد مبارکه، دانشگاه آزاد اسلامی، مبارکه، ایران

sbehyan@yahoo.com

^۳ دانشیار گروه جامعه شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

seyedalihashemianfar@yahoo.com

اعتماد اجتماعی، معیاری است که به بیان نگرش همکاری و همیاری با افراد خارج از خانواده اشاره دارد و نقش مهمی در یک جامعه ایفا می‌کند. مطالعات قبلی نشان داده اند که سطوح بالاتر اعتماد اجتماعی، کاهش هزینه‌های مبادلات را تسهیل می‌کنند (دزمت و همکاران، ۲۰۱۷) و موجب بهبود رشد اقتصادی و کاهش هزینه‌های طراحی و عملیاتی سیستم‌های اجتماعی می‌شوند (دینگ و همکاران، ۲۰۲۱). اعتماد اجتماعی از الزاماتی است مهم، برای موجودیت هر جامعه که برای حل مسائل و آسیب‌های جامعه ضروری به نظر می‌رسد به گونه‌ای که باعث پیدایش آرامش و امنیت روانی می‌گردد و برای رفتن به سوی موفقیت در اقتصاد و بالا بردن سطح مشروعیت نظام و توسعه سیاسی و اقتصادی ضرورت دارد (جعفرآبادی و همکاران، ۱۳۹۷).

تحقیقات در مورد مدیریت ریسک نشان می‌دهد که اعتماد می‌تواند تا حد زیادی به عنوان اعتماد اجتماعی شناخته شود (سیگرت، ۲۰۱۹). اعتماد اجتماعی بیانگر اعتماد به اشخاص یا مؤسسه‌ای است که مردم، آن اشخاص یا نهادهایی که مسئول تنظیم یا رسیدگی به مخاطرات خاص هستند را نمی‌شناسند.

علاوه بر این، در اعتماد اجتماعی، اعتماد به دولت و رسانه‌ها مهم ترین جنبه‌های اعتماد اجتماعی محسوب می‌شوند زیرا آنها منشأ انتشار اطلاعات در مورد مخاطرات مختلف هستند؛ اعتماد اجتماعی یک ویژگی خوش بینانه در افراد تلقی می‌شود که برای درک مخاطره افراد ضروری است. زیرا این یک عامل حیاتی است که بر درک مخاطره افراد تأثیر می‌گذارد (بی و لو، ۲۰۲۰). بنابراین از این منظر می‌توان به بررسی نگرش‌های افراد جامعه به مخاطره پرداخت.

از دید برخی از صاحب‌نظران، شواهد بسیاری مبنی بر کاهش اعتماد اجتماعی در روابط کنشگران جامعه ایران وجود دارد. برآیند کلی پژوهش‌های صورت گرفته در ایران که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به بررسی وضعیت اعتماد اجتماعی پرداخته‌اند، نشان می‌دهد که میزان اعتماد اجتماعی در حد متوسط و یا در حال فرسایش می‌باشد. به طور کلی، نتایج این پژوهش‌ها نشان می‌دهد اگرچه اعتماد در سطح بنیادی، بین شخصی و گروهی تا حدودی بالا می‌باشد، ولی اعتماد در سطوح سیاسی، نهادی و عام که به نوعی می‌توان گفت ضرورت جامعه امروز است، پایین می‌باشد. سؤالی که در زمینه اعتماد مورد توجه بسیاری از محققان قرار گرفته است این است که چه عواملی بر اعتماد اجتماعی جوامع مؤثرند؟ در این زمینه نتایج تحقیقات قبلی بیانگر ارتباط بین اعتماد اجتماعی با وضعیت شغلی (لایرنس، ۲۰۱۵ و یانگ، ۲۰۱۲)، درآمد

(برلنت و همکاران، ۲۰۱۵)، ارتباطات اجتماعی (پاکسون و گلنویل، ۲۰۱۵) و ارزیابی نهادهای سیاسی (رونشتاین استول، ۲۰۰۸) می‌باشد.

از سویی دیگر، مطالعات قبلی نشان داده اند که اعتماد عامل بسیاری مهمی بر درک مخاطره افراد از یک خطر خاص است (اسمیت و آدام، ۲۰۱۸). تحقیقات در مورد مدیریت ریسک نشان می‌دهد که اعتماد می‌تواند تا حد زیادی به عنوان اعتماد اجتماعی و عمومی طبقه بندی شود (سیگرت، ۲۰۱۹). در واقع یکی از عوامل مؤثر بر مخاطرات، اعتماد اجتماعی است. از نظر گیدنر، اعتماد بر درک و فهم مخاطره تأثیرگذار است. به نظر وی، در همه زمینه‌های اعتماد، مخاطره پذیرفتنی تحت عنوان دانش استقرایی ضعیف در می‌آید و همیشه میان اعتماد و محاسبه مخاطره قابل قبول، تقریباً تعادلی برقرار است. آنچه مخاطره پذیرفتنی انگاشته می‌شود، یعنی همان به حداقل رساندن خطر، در محیط‌های گوناگون متفاوت است، ولی معمولاً برای حفظ اعتماد اهمیت اساسی دارد (زاهدی مازندرانی و همکاران، ۱۳۹۸). بنابراین از این منظر می‌توان به بررسی نگرش‌های افراد جامعه به مخاطره پرداخت. مطالعات متعددی در مورد ارتباط بین اعتماد اجتماعی و ادراکی مخاطره، نشان دهنده آن است که قضاوت در مورد مخاطره، مستلزم آگاهی از مخاطره است. وقتی مردم فاقد دانش در مورد مخاطره هستند، باید به نهادهای مورد اعتماد، در ارزیابی مخاطره، اعتماد کنند. در این زمینه، به نظر می‌رسد که بین اعتماد اجتماعی و مخاطره ارتباطی وجود داشته باشد. مطالعات تجربی قبلی در مورد مدیریت مخاطره انجام شده، نشان دهنده آن است که اعتماد اجتماعی با مخاطره افراد ارتباط منفی دارد (اسمیت و آدام، ۲۰۱۸). به عنوان مثال، بیماری کووید ۱۹، یک مخاطره برای سلامتی افرادی است که از سطح اعتماد اجتماعی بالایی برخوردارند چرا که در این صورت نسبت به بیماری به صورت خوش بینانه رفتار خواهند نمود. به این ترتیب، اعتماد اجتماعی ممکن است درک خطر بیماری کووید ۱۹ را کاهش دهد.

حال این پرسش مطرح می‌گردد که میزان تأثیرگذاری ابعاد مختلف اعتماد بر ابعاد مختلف مخاطره در زیست جهان اجتماعی به چه میزان می‌باشد؟ در راستای پاسخگویی به این پرسش، پژوهش حاضر به دنبال ابعاد جامعه شناختی اعتماد و مخاطره در زیست جهان اجتماعی بوده است. باید در نظر داشت اعتماد اجتماعی مقوله‌ای است متج از نوع جهان بینی که با تعیین ارزش‌های مورد قبول جامعه در عرصه‌های مختلف زندگی اجتماعی نمود پیدا می‌کند. لذا تحلیل و بازشناسی این اعتماد و تدوین سیاست‌هایی برای بکارگیری آن در بروز مخاطرات اجتماعی می‌تواند بر زیست جهان اجتماعی تأثیرگذار باشد. به این ترتیب هدف کلی تحقیق حاضر تجزیه تحلیل سطح اثرگذاری ابعاد مختلف اعتماد بر ابعاد مختلف مخاطره در زیست جهان اجتماعی است. در

پژوهش حاضر مولفه های اعتماد بین فردی، اعتماد اجتماعی، اعتماد عمومی، اعتماد بر اساس اعتقادات دینی که بعنوان ابعاد اعتماد جامعه شناختی از پژوهش عالی و همکاران (۱۴۰۳) استخراج شده است، به عنوان مولفه های مستقل، از نظر میزان اثرگذاری بر ابعاد مخاطره اجتماعی شامل مخاطرات روان شناختی و مخاطرات حکومت گرایی مورد ارزیابی قرار می گیرند. مدل مفهومی پژوهش در شکل ۱ ارائه شده است.

۲. مرور ادبیات

واعظی (۱۴۰۲) در پژوهشی بیان کرد بلائیای طبیعی به عنوان مهمترین عامل تهدیدکننده زندگی انسانها، همواره تلفات جانی و مالی بسیار زیادی را موجب شده است؛ نتایج نشانگر این بود که ارتباطات و شبکه های اجتماعی زمینه را برای یادگیری اجتماعی فراهم می کنند و در مقابل یادگیری اجتماعی پایه اعتماد و حفظ رفتارهای آموخته شده میگردد. یادگیری اجتماعی، اعتماد و شبکه های اجتماعی به عنوان منابع کلیدی برای تاب آوری جامعه در برابر خطر بلایا به شمار می روند. احدنژاد روشتی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی بیان کردند که عامل مشارکت و شبکه های اجتماعی، عامل سرمایه اجتماعی، دانش و مهارت ها و آگاهی بیشترین تأثیر را در خلق جوامع تاب آور در برابر بیماری کرونا دارند. باصولی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی بیان کردند که تفسیر پاسخ جامعه میزبان به مدیریت بحران از دریچه تاب آوری به تصمیم گیرندگان این امکان را می دهد تا به طور کامل تأثیرات بحران پاندمیک ویروس کوید-۱۹ بر جامعه و صنعت گردشگری را درک کنند. این پژوهش مسیری یکپارچه برای مدیریت بحران و تاب آوری جامعه پیشنهاد می کند تا برای هدایت بحرانها و پایداری جامعه گردشگری مورد استفاده قرار گیرد. اعتمادی فرد و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی دریافتند که اخبار منفی دربارهی برجام باعث افزایش بی اعتمادی کاربران می شود. از سوی دیگر بین بی اعتمادی که موجب عدم اطمینان نسبت به آینده می گردد و نوسان قیمت کالاهای سرمایه ای مانند ارز و سکه همبستگی مشاهده می شود. به بیان دیگر بی اعتمادی و عدم ثبات اجتماعی تنش در بازار کالاهای سرمایه ای مانند سکه و ارز را افزایش داده و ترس از آینده و میل به نگاه داشت سرمایه موجب افزایش تقاضا، همچنین رشد بیشتر قیمت کالاهای سرمایه ای می گردد. مهدی زاده (۱۳۹۹) با بهره گیری از مفهوم «جهان وطنی» بیک، شکل گیری سازمان های فراملیتی و هنجارهای مردم سالارانه در جامعه را به عنوان راه حل خروج از مخاطره مطرح می نماید. بهارلویی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی بیان کردند ناشناخته بودن ویروس کرونا چالشهایی را به منظور رویارویی با آن برای مدیران

ایجاد کرده است عبارت است از: نارضایتی اجتماعی، تصمیمات اقتضایی، ضعف در سازماندهی، ناکارآمدی ساماندهی بحران، رهایی پویشهای مردمی، خلأ اعتبارات تخصیصی، سلب اختیار مدیران محلی، ناکارآمدی قوانین و در آخر مقوله هسته عملکرد جزیره‌ای سامانه که هشت مقوله دیگر را تحت پوشش خود قرار می‌دهد. در میان پژوهش‌های خارجی، دل‌هی^۱ و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی رابطه اعتماد با ناامنی‌های ادراک شده ناشی از همه‌گیری ویروس کرونا پرداختند و نشان دادند که تنها ترس‌های سلامتی به اندازه کافی تهدیدکننده هستند تا سندروم سخت‌گیرانه امنیت و اعتماد را به حالت تعلیق درآورند. پاور^۲ و همکاران (۲۰۲۳) تأکید می‌کنند که اعتماد نهادی و اجتماعی مکمل یکدیگر هستند و متضاد نیستند. آنها با بحث در مورد اینکه چگونه تحلیل ما مسیرهایی را به سوی افزایش قرارداد اجتماعی بین دولت‌ها، مؤسسات و افراد پیشنهاد می‌کند که ممکن است در شرایط اضطراری جهانی آینده و عملکرد کلی دموکراسی‌ها مفید باشد، نتیجه‌گیری می‌کنند. موس^۳ (۲۰۲۴) در پژوهشی بیان کردند که گزینش‌پذیری و جهان‌شمول بودن دولت رفاه می‌تواند به ایجاد و شکستن اعتماد اجتماعی کمک کند، اما تنها زمانی که مداخلات خطرات زندگی را هدف قرار می‌دهند که عموم مردم آن را «مستحق» حمایت دولت رفاه می‌دانند. زو^۴ و همکاران (۲۰۲۳) بیان کردند که اعتماد می‌تواند به طور قابل توجهی شادی ساکنان روستا را از طریق افزایش سرمایه اجتماعی بهبود بخشد. دولت باید بحران اعتماد اجتماعی روستایی را به طور موثر مدیریت کند و به روستائیان کمک کند تا سرمایه اجتماعی را از طرق مختلف ایجاد کنند و رضایت از زندگی ساکنان روستایی را بهبود بخشند. کار^۵ و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی میزان اعتماد افراد به گروه‌های مختلف اجتماعی و مشاهده رفتار مناسب پرداختند. دینگ و همکاران (۲۰۲۱)،^۶ نشان دادند که سطوح بالاتر شاخص‌های فرهنگی با شادی و نگرش‌های اجتماعی خوش بینانه ساکنان همبستگی مثبت دارد و با احتمال درک‌های نادرست و تعارض، همبستگی منفی دارد. میوس و همکاران^۷ (۲۰۲۱)، نشان دادند که کاهش اعتماد به نهادها و افزایش زخم بیکاری و از دست دادن شغل، دلیل حدود نیمی از کاهش اعتماد اجتماعی در ایالات متحده را توضیح می‌دهد.

^۱ Delhey

^۲ Power

^۳ Mewes

^۴ Xu

^۵ Kar

^۶ Deng et al

^۷ Mewes et al

در جدول ۱، خلاصه‌ی تحقیقات انجام شده در داخل و خارج کشور ارائه گردیده است.

جدول ۱- خلاصه تحقیقات انجام شده

ردیف	موضوع تحقیق	نویسنده (گان)	سال	نتایج تحقیق
۱	تبیین جامعه شناختی وضعیت اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مورد مطالعه: شهر دهدشت)	بهشتی و کهنسال خوب	۱۳۹۸	مشارکت اجتماعی تأثیر مثبت و معنی داری بر اعتماد اجتماعی دارد. درحالی که، احساس انومی و احساس محرومیت تأثیر معکوس و معنی داری بر اعتماد اجتماعی دارد. همچنین، اگرچه پایگاه ذهنی به صورت مستقیم بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی داری نداشته است، به صورت غیرمستقیم و از طریق احساس محرومیت تأثیر مثبت و معنی داری بر اعتماد اجتماعی نشان داده است.
۲	تبیین جامعه شناختی تأثیر استفاده از شبکه جهانی اینترنت بر اعتماد اجتماعی شهروندان تهران	نوابخش	۱۳۹۸	بین سن و میزان اعتماد اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. جنسیت زنان و مردان بر میزان اعتماد اجتماعی تأثیر مثبت دارد. بین پایگاه اقتصادی اجتماعی و اعتماد اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. بین میزان استفاده از اینترنت و میزان اعتماد اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد.
۳	مطالعه رابطه بین اعتماد اجتماعی و مخاطره در شهر تهران با تأکید بر مخاطرات انتظامی-امنیتی	زاهدی مازندرا نی و همکاران	۱۳۹۸	متغیر اعتماد نهادی با متغیرهای مخاطره امنیتی-انتظامی و مخاطره اجتماعی-فرهنگی، متغیر اعتماد به دیگران با مخاطرات امنیتی-انتظامی و متغیر اعتماد به آینده با مخاطره امنیتی-انتظامی و مخاطره فرهنگی-اجتماعی رابطه معنادار، منفی و غیرمستقیمی دارد.
۴	نقش سرمایه اجتماعی در ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان، مورد مطالعه: شهر جهرم	رحمانی ان کوشکی	۱۳۹۸	بین متغیر آگاهی اجتماعی، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی با تعهد سازهایی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین بین متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی شهروندان شهر جهرم رابطه مثبت و معناداری وجود داشته که سطح ضریب همبستگی آن ضعیف می‌باشد.
۵	بررسی نقش دینداری در اعتماد و مشارکت اجتماعی دانشجویان دانشگاه لرستان	موسوی و همکاران	۱۳۹۷	در سطح اطمینان ۹۵ درصد دینداری تأثیر مثبت و معناداری بر اعتماد و مشارکت اجتماعی دانشجویان دانشگاه لرستان دارد. از طرف دیگر، اعتماد اجتماعی تأثیر مثبت و معناداری بر مشارکت اجتماعی دانشجویان می‌گذارد. از این رو، می‌توان بیان کرد افرادی که نسبت به انجام دادن اعمال دینی خود مصمم ترند، از اعتماد بیشتری در روابط اجتماعی خود نسبت به سایر افراد برخوردارند. همچنین، افرادی که بیشتر پایبند به امور دینی باشند، خود را موظف می‌دانند که در فعالیت‌های اجتماعی مشارکت فعال داشته باشند. زیرا از نگاه دینی، فرد در مقابل خدایش، خودش و جامعه‌اش موظف است نسبت به سرنوشت خود حساس باشد و در صحنه اجتماع مشارکت فعال داشته باشد.
۶	بررسی مشارکت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در شهرستان خواف	افضالیان سلامی و همکاران	۱۳۹۷	از بین عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی، انسجام اجتماعی و تحصیلات، بیشترین تأثیر و مذهب و احساس بی قدرتی کم‌ترین تأثیر را داشته‌اند. در این تحقیق تأثیر اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، عام‌گرایی، آینده‌گرایی و سنت‌گرایی بر مشارکت اجتماعی، معنادار بوده و تأثیر سن، مذهب و احساس بی قدرتی بر مشارکت اجتماعی معنادار نبوده است. همچنین، در مدل تحلیل مسیر که با نرم افزار لیزرل رسم شده است، آثار مستقیم و

ردیف	موضوع تحقیق	نویسنده (گان)	سال	نتایج تحقیق
				غیرمستقیم اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، عام گرایی، آینده گرایی، سنت گرایی و تحصیلات توانسته اند ۴۰٪ از تغییرات مشارکت اجتماعی را تبیین کنند.
۸	نقش اعتماد اجتماعی بر ارتباطات انسانی در خانواده با تأکید بر خانواده‌های شهر تهران در سال ۱۳۹۵-۱۳۹۳	ساروخا نی و همکاران	۱۳۹۶	بین تمام ابعاد اعتماد اجتماعی و تمامی ابعاد ارتباطات انسانی رابطه وجود دارد. به این ترتیب که تغییری در نمره بعد کارکرد ارتباطات انسانی، موجب ۰.۶۴۶ انحراف معیار تغییر در نمره بعد تعاملی ارتباطات انسانی و ۰.۶۵۲ انحراف معیار تغییر در نمره بعد ساحتی ارتباطات انسانی می‌شود. تغییری به اندازه یک انحراف معیار در متغیر اعتماد نهادی موجب ۰.۲۲۷ انحراف معیار تغییر در نمره بعد کارکردی ارتباطات انسانی، ۰.۵۸۷ انحراف معیار تغییر در نمره بعد تعالی ارتباطات انسانی و ۰.۳۷۷ انحراف معیار در نمره بعد ساحتی ارتباطات انسانی می‌شود. تغییری به اندازه یک انحراف معیار در متغیر اعتماد تعمیم یافته موجب ۰.۳۳۶ انحراف معیار تغییر در نمره بعد کارکردی ارتباطات انسانی، ۰.۵۱۲ انحراف معیار تغییر در نمره بعد تعاملی ارتباطات انسانی و ۰.۴۵۶ انحراف معیار تغییر در نمره بعد ساحتی ارتباطات انسانی می‌شود.
۹	اعتماد اجتماعی و عوامل مرتبط با آن (مطالعه پیمایشی جوانان شهر مشهد)	خلیلی اردکانی و همکاران	۱۳۹۵	میزان اعتماد اجتماعی در بین ۲۵.۵ درصد از پاسخگویان زیاد، ۵۳.۱ درصد متوسط و ۲۱.۴ درصد کم می‌باشد. فرضیات تحقیق مستخرج از مدل نظری، دلالت بر وجود رابطه متغیرهای گسترده‌تری روابط اجتماعی، احساس عدالت و فردگرایی خیرخواهانه با اعتماد اجتماعی دارد. همچنین، همبستگی معناداری بین هر سه متغیر مستقل و ابعاد اعتماد اجتماعی وجود دارد. و می‌توان گفت ۳۶ درصد از تغییرات اعتماد اجتماعی توسط دو متغیر احساس عدالت و گسترده‌تری روابط اجتماعی تبیین می‌شود. همچنین نتایج آزمون رگرسیون نشان داد که وزن متغیر احساس عدالت در تبیین اعتماد اجتماعی جوانان بیشتر از سایر متغیرهای مستقل موجود در تحلیل است.
۱۰	تبیین جامعه شناختی اعتماد اجتماعی به پلیس در منطقه مرزی (مورد مطالعه: شهرستان پارس آباد)	عشایری و همکاران	۱۳۹۵	بین متغیرهای ترس از جرم، امنیت اجتماعی، منزلت اجتماعی پلیس، اقتدار پلیسی، و احترام به حقوق شهروندی رابطه‌ای معنادار وجود دارد و متغیرهای حضور در اجتماع و مشارکت اجتماعی با اعتماد اجتماعی به پلیس، رابطه‌ای معنادار ندارند.
۱۱	بررسی جامعه شناختی عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی شهروندان به پلیس؛ نمونه مورد بررسی: شهرستان بم	محمدی	۱۳۹۴	مشارکت اجتماعی و احساس امنیت شهروندان به صورت غیرمستقیم به ترتیب با شدت ۰.۱۵۲ و ۰.۲۷۴ بر اعتماد نهادی تأثیر گذاشته است. همچنین، رضایتمندی از عملکرد پلیس از طریق تأثیرگذاری بر متغیر مشارکت اجتماعی به مقدار ۰.۵۴۴۲ و احساس امنیت با مقدار ۰.۴۳۸ به صورت غیرمستقیم منجر به افزایش اعتماد نهادی نسبت به پلیس شده است.
۱۲	سنجش میزان اعتماد اجتماعی در بین ساکنان شهر بندعباس و عوامل مؤثر بر آن	ظهیری نیا و نیکخواه	۱۳۹۴	میانگین اعتماد اجتماعی در بین ساکنان شهر بندعباس در حد متوسط و کمتر از آن می‌باشد.

ردیف	موضوع تحقیق	نویسنده (گان)	سال	نتایج تحقیق
۱۳	بررسی تأثیر نحوه عملکرد سازمان‌های رسمی بر اعتماد نهادی شهروندان: مورد مطالعه جولنان شهر یاسوج	حیدری	۱۳۹۳	رعایت قواعد و قوانین داخلی توسط مسئولین و مردم بیشترین تأثیر را بر میزان اعتماد نهادی پاسخگویان دارد. همچنین، همبستگی مثبتی بین عملکرد مناسب دادگاهها با میزان اعتماد به نهادهای سیاسی و غیرسیاسی وجود دارد و همبستگی متغیرهای میزان عدم پابندی به قوانین، احساس افزایش جرایم اجتماعی و رواج پارتنری بازی با هر دو نوع اعتماد منفی و معنی دار می‌باشد.
۱۴	بررسی جامعه‌شناسانه اعتماد سیاسی-اجتماعی دانشجویان در ایران (با تکیه بر تحلیل ثانویه چند پیمایش ملی)	اعتمادی فرد	۱۳۹۲	اعتماد دانشجویان تحت تأثیر اعتماد عمومی مردم می‌باشد. بنابراین، با کاهش اعتماد در میان مردم، دانشجویان به میزان بیشتری تحت تأثیر قرار گرفته و اعتماد آنها در ابعاد سیاسی و اجتماعی کاهش می‌یابد.
۱۵	بررسی رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شهر کاشان)	بحری پور و رستگار خالد	۱۳۹۲	اعتماد اجتماعی شهروندان بر انواع احساس امنیت اجتماعی آنها تأثیرگذار است، یدین صورت که هرچه حجم و میزان اعتماد اجتماعی در جامعه بیشتر باشد به همان میزان انواع احساس امنیت اجتماعی نیز بیشتر خواهد بود. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل چند متغیره نیز بیانگر این موضوع است که متغیرهای مستقل تحقیق توانسته اند ۲۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی احساس امنیت اجتماعی را تبیین کنند.
۱۶	بررسی رابطه بین احساس امنیت و اعتماد اجتماعی در میان شهروندان؛ مطالعه موردی ساکنان شهر کرمانشاه)	یاری و هزارجر بیی	۱۳۹۱	بین ابعاد مختلف امنیت (احساس امنیت اقتصادی، احساس امنیت سیاسی، احساس امنیت قضایی و احساس امنیت عمومی) با ابعاد اعتماد اجتماعی (اعتماد بنیادین، اعتماد بین شخصی و اعتماد تعمیم یافته) همبستگی مستقیم وجود دارد.
۱۷	مطالعه بین کشوری اعتماد: جامعه محوری در مقابل نهاد محوری	شارع پور و همکاران	۱۳۹۱	عملکرد نهادی اثر بیشتری بر اعتماد فراگیر و اعتماد نهادی دارد.
۱۸	تحلیل عوامل مرتبط با اعتماد سیاسی دانشجویان (پیمایشی در میان دانشجویان دانشگاه تبریز)	جهانگیر ی و لپوترلی زارچی	۱۳۹۱	متغیر سرمایه اجتماعی درونی رابطه مثبت معناداری با اعتماد سیاسی دارد. ولی میزان درآمد دارای رابطه منفی معنادار با اعتماد سیاسی است. همچنین رابطه بین متغیرهای سطح تحصیلات و قومیت با اعتماد سیاسی معنادار می‌باشد.
۱۹	بررسی اعتماد اجتماعی با گاه نسلی به جامعه	محسنی تبریزی و همکاران	۱۳۹۰	بین اعتماد اجتماعی نسل‌های سه گانه (نسل قبل از جنگ و انقلاب، نسل جنگ و انقلاب و نسل بعد از انقلاب و جنگ) تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین، اعتماد اجتماعی نسل‌ها، از ارزیابی نسل‌ها از انسجام هنجاری و نهادی در جامعه و تجربه های نسلی متأثر می‌گردد.
۲۰	شاخص‌های فرهنگی و اعتماد اجتماعی: شواهدی از چین	دینگ و همکاران	۲۰۲۱	یک همبستگی مثبت بین شاخص‌های فرهنگی و میانگین سطوح اعتماد اجتماعی در سطح شهر وجود دارد. نتایج تحقیق آنها همچنین نشان داد که سطوح بالاتر شاخص‌های فرهنگی با شادی و نگرش‌های اجتماعی خوش بینانه ساکنان همبستگی مثبت دارد و با احتمال درک‌های نادرست و تعارض، همبستگی منفی دارد.

ردیف	موضوع تحقیق	نویسنده (گان)	سال	نتایج تحقیق
۲۱	اهمیت تجربه: مطالعه طولی در سطح فردی منابع کاهش اعتماد اجتماعی در ایالات متحده	میوس و همکاران	۲۰۲۱	ایالات متحده در دهه‌های اخیر کاهش قابل توجهی در اعتماد اجتماعی داشته است. همچنین، کاهش اعتماد به نهادها و افزایش زخم بیکاری و از دست دادن شغل، دلیل حدود نیمی از کاهش اعتماد اجتماعی در ایالات متحده را توضیح می‌دهد.
۲۲	اعتماد، درک مخاطره و بیماری کوئید ۱۹: شواهدی از تحلیل چند سطحی مجموعه داده‌های اصلی ترکیبی در چین	یی و لو	۲۰۲۰	اعتماد اجتماعی به دولت محلی و رسانه‌ها به کاهش میزان سرایت بیماریها کمک می‌کند.

۳. روش تحقیق

نوع تحقیق کاربردی از نظر ماهیت توصیفی و تحلیلی است. به منظور گردآوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد به منظور تدوین ادبیات تحقیق از روش کتابخانه‌ای استفاده شد به این صورت که با مراجعه به کتاب و مجلات علمی به جمع آوری مطالب پرداخته شد و همچنین به منظور جمع آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه به جمع آوری اطلاعات از نمونه‌های آماری پژوهش از روش میدانی استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش متشکل از مدیران، کارشناسان آگاه، کارشناسان و اساتید دانشگاه و کارشناسان و فعالان جامعه شناسی آشنا به موضوع تحقیق می‌باشند که نمونه‌ای به حجم ۱۵۰ نفر از بین آن‌ها انتخاب شده است. ابزاری گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود پرسشنامه مورد استفاده دارای ۲۴ سوال در غالب طیف لیکرت تنظیم شده بود. که روایی آن از نظر صوری و محتوایی به تایید اساتید و کارشناسان رسید و در جهت سنج پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شد. مقادیر بدست آمده آلفای کرونباخ پرسشنامه که در ادامه ارائه شده است بیانگر پایایی مورد قبول پرسشنامه پژوهش میباشد به منظور بررسی مولفه‌های شناسایی شده از مدل سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی (PS-SEM) در محیط نرم افزار pls استفاده شد. PLS-SEM یکی از رویکردهای نسل دوم معادلات ساختاری است و در مقایسه با روشهای نسل اول که کواریانس محور بودند مزیت‌هایی را دارا میباشد. مدل یابی معادلات ساختاری یک تکنیک تحلیل چند متغیری بسیار کلی و نیرومند از خانواده رگرسیون چند متغیری است و به بیان دقیقتر بسط مدل خطی کلی است که به محققین این امکان را میدهد که مجموعه‌ای از معادلات رگرسیون را به گونه هم زمان مورد آزمون

قرار دهند PLS مزایای مهمی نسبت به روش نسل اول داشت که مهمترین آن را میتوان عدم نیاز به حجم بالایی نمونه و نرمال بودن توزیع داده ها دانست همچنین سازه ها حتی با یک شاخص نیز میتوانند در مدل ترسیم شوند.

۵. یافته های تحقیق

۵-۱. آزمون نرمال بودن داده ها

در پژوهش حاضر ابتدا باید نرمال بودن داده ها بررسی شود تا پس از آن آزمون مناسب جهت بررسی متغیرها انتخاب شود. آزمون الفای کرونباخ به منظور بررسی نرمال بودن داده ها استفاده می شود که نتایج آن در جدول ۱ ذکر شده است.

جدول ۱. نتایج آزمون نرمال بودن توزیع متغیرهای تحقیق

شاخص	آلفای کرونباخ
اعتماد بین فردی	0.928
اعتماد اجتماعی	0.850
اعتماد عمومی	0.936
اعتماد بر اساس اعتقادات دینی	0.940
مخاطرات روان شناختی	0.838
مخاطرات حکومت گرایی	0.850

طبق جدول ۱ همان طور که در جدول فوق مشاهده می شود، مقادیر آلفای کلیه متغیرها بالای ۰.۷ است که این نشان از داشتن همبستگی درونی شاخص ها است.

تحلیل عاملی تاییدی

تحلیل عاملی تاییدی، مشخص می کند که کدام متغیرها با کدام عامل و همچنین کدام عامل با کدامیک از عامل ها همبسته است. قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده به وسیله بار عاملی نشان داده می شود. بار عاملی مقداری بین ۰ و ۱ است. اگر بار عاملی کمتر از ۰.۷ باشد، رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف نظر می شود. شرط دوم برای ماندن هر سوال در مدل، این است که باید معنادار باشد، به این معنی که باید سطح معناداری p کمتر از ۰.۰۵ و یا مقدار t -value بیشتر از قدر مطلق ۱.۹۶ باشد. با توجه به بار عاملی می توان گفت که سهم کدام متغیر در اندازه گیری سازه مربوطه بیشتر و سهم کدام متغیر کمتر است. به بیان دیگر، شاخصی که بار عاملی بزرگتری

داشته باشد، سهم بیشتری در اندازه‌گیری سازه مربوطه دارد و شاخصی که بار عاملی کمتری داشته باشد، سهم کمتری دارد. در مدل اندازه‌گیری، بار عاملی تمام شاخص‌ها در مدل اندازه‌گیری بیشتر از ۰.۷ و ضرایب معناداری آنها بیشتر از ۱.۹۶ حاصل شده است و مدل از اعتبار لازم برخوردار است.

با توجه به تعریف آلفای کرونباخ: هر قدر همبستگی مثبت بین سؤالات بیشتر شود، میزان آلفای کرونباخ بیشتر خواهد شد و بالعکس، هر قدر واریانس میانگین سؤالات بیشتر شود آلفای کرونباخ کاهش پیدا خواهد کرد. بدیهی است که هر قدر شاخص آلفای کرونباخ به ۱ نزدیک‌تر باشد، همبستگی درونی بین سؤالات بیشتر و در نتیجه پرسش‌ها همگن‌تر خواهند بود. کرونباخ ضریب پایایی ۰.۴۵ را کم، ۰.۷۰ را متوسط و قابل قبول و ۰.۹۵ را زیاد پیشنهاد کرده است.

جدول ۲ مقادیر آلفای کرونباخ (CA)

متغیرها	آلفای کرونباخ
اعتماد بین فردی	0.929
اعتماد اجتماعی	0.93
اعتماد عمومی	0.943
اعتماد بر اساس اعتقادات دینی	۰.۹۰۱
مخاطرات روان شناختی	۰.۸۹۴
مخاطرات حکومت گرایی	0.952

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود آلفای کرونباخ برای تمامی عوامل بالای ۰.۷ است که این موضوع پایایی مدل را تأیید می‌کند.

ضریب پایایی همگون Rho

پایایی ترکیبی با استفاده از فرمولی که توسط یورسکاگ ارائه شده نیز قابل محاسبه است. ضریب Rho نیز برای سنجش پایایی درونی سازه‌ها است. همچنان که چین (۱۹۹۸) معتقد است ضریب Rho نسبت به آلفای کرونباخ از اطمینان بیشتری برخوردار است. به ضریب Rho گاهی ضریب دایلون-گولداشتین Dillon-Goldstein نیز گفته می‌شود. مقدار این ضریب باید بیش از ۰.۷ باشد.

جدول ۳ ضریب پایایی همگون Rho

متغیرها	ضریب پایایی همگون
---------	-------------------

اعتماد بین فردی	0.974
اعتماد اجتماعی	0.992
اعتماد عمومی	0.975
اعتماد بر اساس اعتقادات دینی	0.961
مخاطرات روان شناختی	۰.۹۸۱
مخاطرات حکومت گرایی	۰.۸۹۰

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود ضریب پایایی همگون Rho برای تمامی عوامل بالای ۰.۷ است که این موضوع پایایی مدل را تأیید می‌کند.

پایایی ترکیبی

پایایی ترکیبی (CR) با فرمول زیر محاسبه می‌شود:

CR

$$CR = \frac{(جمع بارهای عاملی کلیه شاخص‌های یک سازه)^2}{(جمع واریانس خطای کلیه شاخص‌های یک سازه) + (جمع بارهای عاملی کلیه شاخص‌های یک سازه)^2}$$

توجه: واریانس خطای شاخص با فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$(بار عاملی شاخص) - 1 = واریانس خطای شاخص$$

CR در تحقیقات اکتشافی بین ۰/۶ تا ۰/۷ است، در حالی که در تحقیقات

پیشرفته‌تر بین ۰/۷ تا ۰/۹۵ است.

جدول **Error! No text of specified style in document.**

مقادیر پایایی ترکیبی (CR)

متغیرها	ضریب پایایی ترکیبی
اعتماد بین فردی	0.941
اعتماد اجتماعی	0.939
اعتماد عمومی	0.948
اعتماد بر اساس اعتقادات دینی	0.959
مخاطرات روان شناختی	۰.۹۰۲
مخاطرات حکومت گرایی	۰.۸۹۱

با توجه به جدول پایایی ترکیبی برای همه عوامل بالاتر از ۰.۷ می‌باشد که

نشان‌دهنده تأیید پایایی ترکیبی مدل پژوهش می‌باشد.

آزمون روایی مدل اندازه‌گیری

آزمون‌های روایی همگرا

معیار AVE نشان دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است و با فرمول زیر محاسبه می‌شود که منظور از λ بار عاملی هر گویه و n تعداد گویه‌های هر سازه است:

$$AVE = \frac{\sum \lambda^2}{n}$$

بارهای عاملی کلیه شاخص‌های مدل اندازه‌گیری از قدر مطلق ۰.۹۶ بالاتر بوده و با احتمال ۹۵٪ معنادار می‌باشند که شرط اول روایی همگرایی مدل پژوهش را تأیید می‌کند. دو شرط دیگر نیز در جدول زیر مورد بررسی قرار گرفته اند.

جدول ۵ نتایج بررسی روایی همگرا

متغیرها	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده (AVE)	CR>AVE
اعتماد بین فردی	0.941	0.694	تایید
اعتماد اجتماعی	0.939	0.689	تایید
اعتماد عمومی	0.948	0.647	تایید
اعتماد بر اساس اعتقادات دینی	0.959	0.701	تایید
مخاطرات روان شناختی	۰.۹۱۸	۰.۷۸۱	تایید
مخاطرات حکومت‌گرایی	۰.۹۰۳	۰.۷۰۴	تایید

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود میانگین واریانس استخراج شده برای تمام سازه‌های مورد مطالعه بالاتر از ۰.۵ هستند؛ به علاوه پایایی ترکیبی برای تمامی سازه‌ها از میانگین واریانس استخراج شده بزرگتر است (CR>AVE) که نشان از روایی همگرایی ابزار اندازه‌گیری دارد.

آزمون‌های روایی واگرا

جهت بررسی روایی واگرا، بار عاملی متقاطع گویه‌ها بر سازه‌های پژوهش بررسی شده‌اند. تمامی گویه‌ها بیشترین بار عاملی را بر سازه خودشان دارند و بار عاملی هر گویه بر روی سازه خودش، حداقل ۰.۱ بیشتر از بار عاملی آن بر سازه‌های دیگر است که نشان می‌دهد شرط اول روایی واگرایی سازه‌های پژوهش، برقرار است. در جدول زیر **Error! Reference source not found.** نیز ماتریس فورنر لارکر که مربوط به شرط دوم برقراری روایی واگرا است، ارائه شده است. در این جدول، اعداد روی قطر ماتریس، جذر میانگین

واریانس استخراج شده (AVE) هستند. برای هر متغیر، چنانچه مقدار AVE (عناصر روی قطر اصلی) از تمامی اعداد ردیف یا ستون خود بزرگتر باشد، روایی واگرا تایید می‌شود.

جدول ۶ ماتریس فورنر لارکر

مخاطرات ت حکومت گرایی	مخاطرات روان شناختی	اعتماد بر اساس اعتقادات دینی	اعتماد عمومی	اعتماد اجتماعی	اعتماد بین فردی
					اعتماد بین فردی 0.80 5
				0.83 0	اعتماد اجتماعی 0.19 8
			0.83 7	0.10 7	اعتماد عمومی 0.25 7
		0.83 4	0.26 0	0.19 8	اعتماد بر اساس اعتقادات دینی 0.05 5
	0.83 3	0.24 3	0.21 0	0.04 6	مخاطرات روان شناختی 0.04 2
0.7 98	0.72 9	0.21 9	0.18 9	0.04 1	مخاطرات حکومت گرایی 0.04 0

با توجه به بخش های قبلی، Error! Reference source not found.

جذر AVE برای تمامی متغیرهای پژوهش، بیشتر از همبستگی آنها با متغیرهای دیگر است؛ بنابراین شرط دوم روایی واگرای متغیرهای پژوهش نیز برقرار است. علاوه بر این، اعداد زیر قطر ماتریس همبستگی برای بررسی رابطه بین متغیرها گزارش شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب همبستگی تمام متغیرها با یکدیگر مثبت و معنادار است.

تحلیل مدل ساختاری

بعد از تحلیل مدل اندازه‌گیری و بررسی آزمون‌ها و مورد تائید قرار گرفتن این آزمون‌ها ما اجازه پیدا کردیم که به تحلیل مدل ساختاری توسط معیارهای اساسی بپردازیم.

معیار ضریب تعیین تعدیل شده R Squares یا R2

ضریب تعیین معیار اصلی برای ارزیابی متغیرهای مکنون درون‌زای مدل ساختاری می‌باشد. مقدار ضریب تعیین همیشه عددی بین صفر و یک است. مقادیر ضریب تعیین برابر با ۰/۶۷، ۰/۳۳ و ۰/۱۹ در مدل‌های مسیری PLS به

ترتیب قابل توجه، متوسط و ضعیف توصیف می‌شوند. پس از اجرای الگوریتم PLS در نرم‌افزار Smart PLS، نتایج نشان می‌دهد مقدار R2 برای سازه همسویی ابعاد جامعه شناختی اعتماد و مخاطره در زیست جهان اجتماعی به میزان ۰.۸۲۱ حاصل شده است که نشان می‌دهد عوامل شناسایی شده در مدل، به میزان قابل توجهی (بیش از ۸۲ درصد) توانسته‌اند، همسویی ابعاد جامعه شناختی اعتماد و مخاطره در زیست جهان اجتماعی را تبیین نمایند.

ارتباط پیش‌بین (Q2)

شاخص استون-گیسر^۱ که به آن ضریب Q2 نیز می‌گویند، برای بررسی توانایی پیش‌بینی متغیرهای وابسته از روی متغیرهای مستقل استفاده می‌شود که با در نظر گرفتن مدل اندازه‌گیری، کیفیت مدل ساختاری را برای هر بلوک درون‌زا اندازه‌گیری می‌کند. سه مقدار ۰.۰۲ ضعیف و ۰.۱۵ متوسط و ۰.۳۵ قوی ملاک‌های اندازه‌گیری این آزمون می‌باشند. جدول زیر، مقادیر Q2 را برای متغیرهای پژوهش نشان می‌دهند.

جدول ۷ مقادیر Q2 متغیرهای پژوهش

	SSO	SSE	Q ² (=1-SSE/SSO)
اعتماد بین فردی	600	288.58	0.519
اعتماد اجتماعی	420	181.421	0.568
اعتماد عمومی	600	244.444	0.593
اعتماد بر اساس اعتقادات دینی	480	205.585	0.572
مخاطرات روان شناختی	۴۹۰	۲۱۳.۹۸۶	۰.۵۷۰
مخاطرات حکومت‌گرایی	۴۴۰	۱۹۱.۹۸۳	۰.۵۹۱

با توجه به جدول همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار به‌دست‌آمده ارتباط پیش‌بین ذکر شده است؛ که این مقدار نشان‌دهنده قدرت پیش‌بینی مدل می‌باشند.

تائید کیفیت نهایی مدل: معیار GOF

جهت بررسی کیفیت مدل ساختاری به‌طور کلی از شاخص GOF استفاده می‌شود. در واقع این شاخص توانایی پیش‌بینی کلی مدل را مورد بررسی قرار می‌دهد و اینکه آیا مدل آزمون شده در پیش‌بینی متغیرهای مکنون درون‌زا موفق

بوده است یا نه؛ که مقدار به دست آمده در بازه صفر و یک قرار دارد و هر چه مقدار به دست آمده به عدد یک نزدیک تر باشد نشانگر کیفیت مناسب مدل ساختاری هستند. این شاخص، مجذور ضرب دو مقدار متوسط مقادیر اشتراکی و متوسط ضرایب تعیین است. مقادیر ۰.۰۱، ۰.۲۵ و ۰.۳۶ به ترتیب قوی، متوسط و ضعیف توصیف شده است. در واقع این شاخص بین صفر تا یک قرار دارد و مقادیر نزدیک به یک نشانگر کیفیت مناسب مدل هستند.

$$GOF = \sqrt{\text{communalities} \times R^2}$$

$$GOF = \sqrt{0.6852 \times 0.821} = 0.750$$

با توجه به مقدار به دست آمده GOF که ۰.۷۵۰ می باشد کیفیت مناسب مدل کلی تأیید می شود.

رتبه بندی ابعاد و شاخص های به شرح جدول زیر می باشد.

جدول ۸ رتبه بندی ابعاد و شاخص ها بر اساس ضرایب مسیر و بارهای

عاملی

ابعاد	رتبه	ضریب مسیر
اعتماد اجتماعی	۱	۰.۴۰۶
اعتماد بین فردی	۲	۰.۳۷۸
مخاطرات حکومت گرایی	۳	۰.۳۵۶
اعتماد عمومی	۴	۰.۱۱۸
اعتماد بر اساس اعتقادات دینی	۵	۰.۱۰۹
مخاطرات روان شناختی	۶	۰.۱۰۱

۶. نتیجه گیری

این پژوهش به دنبال ارزیابی میزان اثرگذاری ابعاد جامعه شناختی اعتماد و مخاطره در زیست جهان اجتماعی، مطالعه موردی ایران

پژوهش عالی و همکاران، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و دسته‌بندی شد. مولفه‌ها شامل اعتماد اجتماعی، اعتماد بین فردی، مخاطرات حکومت‌گرایی، اعتماد عمومی، اعتماد بر اساس اعتقادات دینی و مخاطرات روان‌شناختی بود. نتایج حاصل از پرسشنامه نشان می‌دهد که میان ابعاد جامعه‌شناختی اعتماد و مخاطره در زیست جهان اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج بررسی داده‌ها نشان می‌دهد که ابعاد جامعه‌شناختی اعتماد بر ابعاد مخاطره در زیست جهان اجتماعی تأثیرگذار است. به منظور بررسی رابطه معناداری بین متغیرها از معادلات ساختاری شد که نتایج نشان می‌دهد برای کلیه مولفه در سطح خطای کمتر از ۰.۰۵ معنادار است. پس میان ۴ مولفه اعتماد (اعتماد بین فردی، اعتماد اجتماعی، اعتماد عمومی، اعتماد بر اساس اعتقادات دینی) و ۲ مولفه مخاطره (مخاطرات روان‌شناختی، مخاطرات حکومت‌گرایی) رابطه معناداری وجود دارد.

مطالعات قبلی نشان داده است که اعتماد مهمترین عامل مؤثر در درک ریسک افراد از یک خطر خاص می‌باشد (اسمیت و آدام، ۲۰۱۸). از آنجائی که بیماری‌های عفونی مانند کرونا خطری برای جامعه است، بنابراین اعتماد ممکن است بر درک خطر نسبت به بیماری‌ها تأثیرگذار باشد. تحقیقات در زمینه اعتماد بیانگر آن است که اعتماد می‌تولند تا حد زیادی به اعتماد اجتماعی و عمومی طبقه بندی گردد. اعتماد اجتماعی به اعتماد به کسانی اشاره دارد که «مردم شخصاً آنها را نمی‌شناسند یا به مؤسساتی که مسئول تنظیم یا رسیدگی به برخی خطرات هستند». علاوه بر این، در اعتماد اجتماعی، اعتماد به دولت و رسانه‌ها مهمترین جنبه‌ها هستند زیرا آنها منشأ اطلاعات در مورد خطرات هستند. اعتماد تعمیم یافته به ویژگی‌های متفاوت بین افراد اشاره دارد با توجه به تمایل آنها به اعتماد به سایر اعضای جامعه به طور کلی که بخش مهمی از سرمایه اجتماعی است. اعتماد تعمیم یافته یک ویژگی خوش بینانه در شخص تلقسی می‌و شد کخه برای درک ریسک فاراد از ریسک ضروری است (سیگریست، ۲۰۱۹).

مخاطره به مثابه واقعیتی برساخته، هم جدید است و هم پیوند وثیقی با تحولات اجتماعی جوامع دارند. جامعه مخاطره آمیز، جامعه ای است که در آن نگرانی افراد از آفات و بلایای طبیعی به سمت مخاطرات ناشی از فعالیت های انسانی که اغلب شکل جهانی و عالمگیر دارند، متوجه شده است. جامعه مخاطره، جامعه ای است که در آن احتمال خطر در بطن حیات اجتماعی نهفته و شرایط پیچیده و متناقضی را شکل می‌دهد که تأمین امنیت تبدیل به مهمترین دغدغه زندگی جامعه می‌شود. مخاطره پیامد نگرانی عظیم جامعه درباره تطابق با خطرات زندگی مدرن است. مخاطره به مثابه واقعیتی برساخته هم جدید

است و هم پیوندی وثیق با تحولات اجتماعی دارد. مخاطره احتمال وقوع یک حادثه نامطلوب و عواقب ناخوشایند آن را دربر دارد. مخاطره برابر با خطر نیست؛ بلکه به شرایط و موقعیتی نظر دارد که احتمالاً خطرآفرین و صدمه زننده است. در این معنا، مدرنیته جریانی است که به شکلی ناخواسته شرایط مخاطره آمیز را می‌آفریند. شرایطی که میتواند موجب صدمه زدن و وارد آمدن خسارت به زندگی اجتماعی و محیط طبیعی شود. ظهور جامعه در مخاطره معرف مرحله ای از توسعه جامعه مدرن است که در آن مخاطرات سیاسی، اجتماعی، بوم شناختی و فردی که با جریان نوآوری پدید می‌آیند، مرتباً از نهادهای حفاظتی و کنترلی جامعه صنعتی می‌گیرند.

با توجه به مطالب بیان شده، هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر ابعاد جامعه شناختی اعتماد بر ابعاد مخاطره در شرایط همه گیری بیماری کرونا در این زمینه بود. در این راستا از روش تحقیق کمی از نوع معادلات ساختاری استفاده گردید. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه شهروندان در دو استان اصفهان و چهار محال بختیاری در نظر گرفته شد.

با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌گردد برای هر یک از شاخص‌های مرتبط با مقوله‌های اعتماد و مخاطره، ابتدا نقاط ضعف شناسایی شده و در وهله دوم برنامه ریزی مناسب صورت پذیرد تا به تدریج شاهد ارتقای اعتماد عمومی شهروندان باشیم. با توجه به عامل اعتماد برخاسته از اعتقادات دینی که موجب افزایش اعتماد می‌شود، لازم است که سیاست‌های ارتقای سطح دینداری به صورت کاربردی و جذاب برای شهروندان تبیین گردد. در این زمینه می‌توان در اعیاد مذهبی و همچنین مراسمات مذهبی، به این امر توجه ویژه گردد چرا که گردهمایی‌های صورت گرفته، میزان انسجام و وفاق افراد را تقویت نموده و به دنباله خود میزان اعتماد اجتماعی افراد نسبت به یگدیگر و سایر نهادها افزایش می‌یابد. پیشنهاد می‌گردد که نهادها، سازمانها، ادارات و .. در صورت وجود مطالبات مردم، به آنها پاسخگو باشند، چرا که هر مقدار پاسخگویی عدالت از سوی نهادهای سیاسی در بین شهروندان بیشتر شود، به همان میزان، اعتماد اجتماعی شهروندان نسبت به سیاست جامعه و عملکرد در آن بهبود می‌یابد و با خود رشد اعتماد اجتماعی را به همراه دارد. پیشنهاد می‌شود تاثیر مخاطرات روان شناختی بر پیگیری درمان بیماران و پنهان سازی آن و به تعویق انداختن تشخیص و درمان بیماری بررسی گردد. پیشنهاد می‌گردد بررسی عوامل تاثیر گذار بر مخاطره و اعتماد مانند باورهای فرهنگی و مذهبی به طور خاص بررسی شوند. پیشنهاد می‌گردد که در تحقیقات آتی برای بررسی موضوع حاضر از ترکیب دو روش کمی و کیفی استفاده گردد تا به نتایج مورد اعتماد تری دست یابیم.

منابع فارسی

- اعتمادی فرد س م. ۱۳۹۲. بررسی جامعه شناسانه اعتماد سیاسی - اجتماعی دانشجویان در ایران (با تکیه بر تحلیل چند پیمایش ملی). فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۶: ۲۷-۵۴.
- افضلیان سلامی م، زمانی مقدم م، و صالحی ا. ۱۳۹۷. بررسی مشارکت اجتماعی و عوامل موثر بر آن در شهرستان خواف. مطالعات فرهنگی اجتماعی خراسان، ۱۳: ۸-۴۵.
- بحری پور ع، و رستگار خالد ا. ۱۳۹۲. بررسی رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شهرستان کاشان). فصلنامه مطالعات جامعه شناختی جوانان، ۴: ۹-۲۶.
- بهشتی س ص، و کهنسال خوب ا. ۱۳۹۸. تبیین جامعه شناختی وضعیت اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مورد مطالعه: شهر دهدشت). دوفصلنامه پژوهش‌های جامعه شناسی معاصر، ۸: ۲۶۱-۲۸۲.
- جعفرآبادی ا، کفاشی م، و صدیقی ب. ۱۳۹۷. تبیین جامعه شناختی تأثیر اعتماد اجتماعی بر مشارکت سیاسی؛ مطالعه موردی مردم شهر گرگان ۱۳۹۵. فصلنامه مطالعات سیاسی، ۱۰: ۱۵۹-۱۸۶.

- جهانگیری ج، و ابوترابی زارچی، ف. ۱۳۹۱. تحلیل عوامل مرتبط با اعتماد سیاسی دانشجویان (پیمایشی در میان دانشجویان دانشگاه شیراز. دو فصلنامه علمی - پژوهشی دانش سیاسی، ۸: ۲۶-۵.
- حیدری آ. ۱۳۹۳. بررسی تاثیر نحوه عملکرد سازمان‌های رسمی بر اعتماد نهادی شهروندان (مورد مطالعه جوانان شهر یاسوج). فصلنامه جامعه شناسی نهادهای اجتماعی، ۲: ۱۰۶-۷۷.
- خلیلی اردکانی م ع، آروین ب، توسلی فرشته ف. ۱۳۹۵. اعتماد اجتماعی و عوامل مرتبط با آن (مطالعه پیمایشی جوانان شهر مشهد). فصلنامه علوم اجتماعی، ۲۶: ۱۴۳-۱۱۱.
- رحمانیان کوشکی ع ر. ۱۳۹۸. نقش سرمایه اجتماعی در ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان (مورد مطالعه: شهر جهرم). مجله پژوهش ملل، شماره ۴۴.
- زاهدی مازندرانی م ج، غفاری غ ر، ملکی ا، و حسنونند ا. ۱۳۹۸. مطالعه رابطه بین اعتماد اجتماعی و مخاطره در شهر تهران با تأکید بر مخاطرات انتظامی-امنیتی. پژوهش نامه نظم و امنیت انتظامی، ۱۲: ۵۴-۲۷.
- ساروخانی ب، نظری ف، و وثوقی م. ۱۳۹۶. نقش اعتماد اجتماعی بر ارتباطات انسانی در خانواده با تأکید بر خانواده‌های شهر تهران در سال ۱۳۹۳-۱۳۹۵. مطالعات جامعه شناختی شهری، ۷: ۳۰-۱.
- شارع پور م، فاضلی م، اقراریان ا. ۱۳۹۱. مطالعه بین کشوری اعتماد؛ جامعه محوری در مقابل نهاد محوری. مجله جامعه شناسی ایران، ۱۳: ۸۹-۶۰.
- ظهیری نیا م، و نیکخواه ه ا. ۱۳۹۴. سنجش میزان اعتماد اجتماعی در بین ساکنان شهر بندرعباس و عوامل مؤثر بر آن. جامعه پژوه فرهنگی، ۱: ۱۶۱-۱۲۵.
- عشایری ط، نطقی ع ر، پیرحیاتی ن، و غفوری ارمکی م. ۱۳۹۴. تبیین جامعه شناختی اعتماد اجتماعی به پلیس در منطقه‌های مرزی (مورد مطالعه: شهرستان پارس آباد). پژوهش نامه مطالعات مرزی، ۴: ۱۵۱-۱۱۵.
- محسنی تبریزی ع ر، معیدفر س، و گلابی ف. ۱۳۹۰. بررسی اعتماد اجتماعی با نگاه نسلی به جامعه. جامعه شناسی کاربردی، ۲۲: ۷۰-۴۱.
- محمدی ن. ۱۳۹۴. بررسی جامعه شناختی عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی شهروندان به پلیس نمونه بررسی شهرستان بم. فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، ۲: ۷۹-۵۹.
- موسوی س ن، سپهوند ر، جعفری س، و جعفری ا. ۱۳۹۷. بررسی نقش دیدنداری در اعتماد و مشارکت اجتماعی دانشجویان دانشگاه لرستان. مجله مدیریت سرمایه اجتماعی، ۵: ۶۴۹-۶۲۹.

نوابخش م. ۱۳۹۸. تبیین جامعه‌ناختی تأثیر استفاده از شبکه جهانی اینترنت بر اعتماد اجتماعی شهروندان تهران. فصلنامه راهبرد فرهنگی-اجتماعی، ۸: ۸۹-۱۱۵.

یاری ح، و هزارجریبی ج. ۱۳۹۱. بررسی رابطه احساس امنیت و اعتماد اجتماعی در میان شهروندان (مطالعه موردی ساکنان شهر کرمانشاه). پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، ۱: ۳۹-۵۸.

واعظی، هما، ۱۴۰۲، بررسی نقش اعتماد اجتماعی در مدیریت بحران اجتماع محور، هشتمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و مهندسی و پنجمین کنگره بین‌المللی عمران، معماری و شهرسازی آسیا، <https://civilica.com/doc/1947721>

اعتمادی فرد، سیدمهدی، اسلامی، سیدمهداد & حسینی، غزاله. (۱۴۰۰). بحران اعتماد اجتماعی در سیالیت شبکه‌های اجتماعی بررسی اعتماد اجتماعی از خلال واکنش افراد در توئیتر به برجام. بررسی مسائل اجتماعی ایران 12(1), 103-135. doi: 10.22059/ijsp.2021.84968

محسن احدنژاد روشتی؛ محمد تقی حیدری؛ و حسین طهماسبی مقدم. (۱۴۰۱). تحلیل عوامل مؤثر بر افزایش تاب‌آوری جوامع شهری در برابر همه‌گیری کرونا با رویکرد مدیریت بحران اجتماع محور (مطالعه موردی: شهر زنجان).

منصوره مهدی زاده. (۱۳۹۹). بررسی ابعاد و برخی پیامدهای اجتماعی ناشی از بحران شیوع ویروس کرونا در جامعه به مثابه یک مخاطره جهانی. مریم بهارلوئی؛ و مهدی نایه در. (۱۳۹۹). مطالعه جامعه‌شناختی چالش‌های مدیریت بحران کرونا در سطح محلی مطالعه موردی: شهر کاشمر. مهدی باصولی؛ و گلنوش جباری. (۱۴۰۰). رابطه مدیریت بحران و تاب‌آوری جامعه مقصد گردشگری در بحران کرونا مطالعه موردی: شهر همدان.

Delhey, J., Steckermeier, L. C., Boehnke, K., Deutsch, F., Eichhorn, J., Kühnen, U., & Welzel, C. (2023). Existential insecurity and trust during the COVID-19 pandemic: The case of Germany. *Journal of Trust Research*, 13(2), 140–163.

<https://doi.org/10.1080/21515581.2023.2223184>
Power, S. A., Schaeffer, M., Heisig, J. P., Udsen, R., & Morton, T. (2023). Why trust? A mixed-method investigation of the origins and meaning of trust during the COVID-19 lockdown in Denmark. *British Journal of Social Psychology*, 62(3), 1376-1394.

- Mewes, J. (2024). Welfare-state selectivity, universality, and social trust in Europe, 2002–2019: Bringing deservingness back in. *Journal of European Social Policy*, 34(1), 20-35.
- Xu, H., Zhang, C., & Huang, Y. (2023). Social trust, social capital, and subjective well-being of rural residents: Micro-empirical evidence based on the Chinese General Social Survey (CGSS). *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 1-13.
- Kar, B., Kar, N., & Panda, M. C. (2023). Social trust and COVID-appropriate behavior: Learning from the pandemic. *Asian Journal of Social Health and Behavior*, 6(3), 93-104.
- Brandt MJ, Wetherell G, Henry PJ. 2015. Changes in income predict change in social trust: A longitudinal analysis. *Political Psychology*, 36: 761-768.
- Deng X, Huang N, Yu M. 2021. Cultural inclusion and social trust: Evidence from China. *Asian Journal of Social Science*, 50: 16-26.
- Desmet K, Ortuño-Ortín I, Wacziarg R. 2017. Culture, ethnicity, and diversity. *American Economic Review*, 107: 2479-2513.
- Laurence J. 2015. (Dis) placing trust: The long-term effects of job displacement on generalised trust over the adult lifecourse. *Social Science Research*, 50: 46-59.
- Mewes J, Fairbrother M, Giordano GN, Wu C, Wilkes R. 2021. Experiences matter: A longitudinal study of individual-level sources of declining social trust in the United States. *Social Science Research*, 95: 102537.
- Paxton P, Glanville JL. 2015. Is trust rigid or malleable? A laboratory experiment. *Social Psychology Quarterly*, 78: 194-204.
- Rothstein B, Stolle D. 2008. The state and social capital: An institutional theory of generalized trust. *Comparative Politics*, 40: 441-459.
- Siegrist M. 2019. Trust and risk perception: A critical review of the literature. *Risk Analysis*, 41: 480-490.
- Smith EK, Mayer A. 2018. A social trap for the climate? Collective action, trust and climate change risk perception in 35 countries. *Global Environmental Change*, 49: 140-153.
- Ye M, Lyu